Bài tập chương Kiến thức chuẩn bị

1. Chứng minh công thức De Morgan dạng tổng quát

a. $A \setminus \bigcup_{i \in I} A_i = \bigcap_{i \in I} (A \setminus A_i)$

Theo định nghĩa hai tập hợp bằng nhau, để chứng minh X = Y, ta phải chứng minh: $X \subset Y$ và $Y \subset X$. Nghĩa là: $\forall x \in X \to x \in Y$ và ngược lại $\forall y \in Y \to y \in X$.

- $(\clubsuit) \ \forall \ x \in A \setminus \bigcup_{i \in I} A_i \ \rightarrow \ x \in A \ va \ x \notin \bigcup_{i \in I} A_i \ \rightarrow \ x \in A \ va \ x \notin A_i \ \forall i \in I \ \rightarrow \\ x \in A \setminus A_i \ \forall i \in I \ \rightarrow \ x \in \bigcap_{i \in I} (A \setminus A_i) \ . \ Vay \ A \setminus \bigcup_{i \in I} A_i \subset \bigcap_{i \in I} (A \setminus A_i).$
- $(\clubsuit) \ \forall \ x \in \bigcap_{i \in I} (A \setminus A_i) \quad \rightarrow \quad x \in A \setminus A_i \ \forall i \in I \quad \rightarrow \quad x \in A \ v \grave{a} \ x \not \in A_i \ \forall i \in I \quad \rightarrow \\ x \in A \ v \grave{a} \ x \not \in \bigcup_{i \in I} A_i \quad \rightarrow \ \forall \ x \in A \setminus \bigcup_{i \in I} A_i \ . \ V \hat{a} y \ \bigcap_{i \in I} (A \setminus A_i) \subset A \setminus \bigcup_{i \in I} A_i \ . \ (2)$ $T \grave{u} \ (1) \ v \grave{a} \ (2) \ suy \ ra \ dpcm.$
- **b.** $A \setminus \bigcap_{i \in I} A_i = \bigcup_{i \in I} (A \setminus A_i)$
- $(\Rightarrow) \ \forall \ x \in A \setminus \bigcap_{i \in I} A_i \ \rightarrow \ x \in A \ va \ x \notin \bigcap_{i \in I} A_i \ \rightarrow \ x \in A \ va \ \exists \ j \in I : \ x \notin A_j \ \rightarrow$ $\exists \ j \in I : \ x \in A \setminus A_j \ \rightarrow \ x \in \bigcup_{i \in I} (A \setminus A_i) \ . \ \ Vay \ A \setminus \bigcap_{i \in I} A_i \ \subset \bigcup_{i \in I} (A \setminus A_i). \tag{1}$
- $(\clubsuit) \ \forall \ x \in U_{i \in I} \ (A \backslash A_i) \ \rightarrow \ \exists \ j \in I : \ x \in A \backslash A_j \ \rightarrow \ x \in A \ v \grave{a} \ \exists \ j \in I : \ x \not \in A_j \ \rightarrow \ x \in A \\ v \grave{a} \ x \not \in \bigcap_{i \in I} A_i \ \rightarrow \ x \in A \backslash \bigcap_{i \in I} A_i \ . \ V \hat{a} y \ U_{i \in I} \ (A \backslash A_i) \subseteq A \backslash \bigcap_{i \in I} A_i \ .$ (2) $T \grave{u} \ (1) \ v \grave{a} \ (2) \ suy \ ra \ dpcm.$

2. Chứng minh các mệnh đề tập hợp

- a. $(A \setminus B) \cup (B \setminus A) = \emptyset \iff A = B$ $(A \setminus B) \cup (B \setminus A) = \emptyset \to A \setminus B = \emptyset \text{ và } B \setminus A = \emptyset \to A \subset B \text{ và } B \subset A \to A = B$ $\text{Ngược lại, nếu } A = B \to A \setminus B = \emptyset \text{ và } B \setminus A = \emptyset \to (A \setminus B) \cup (B \setminus A) = \emptyset.$
- **b.** $A = (A \setminus B) \cup (A \cap B)$ $(A \setminus B) \cup (A \cap B) = (A \setminus (A \cap B)) \cup (A \cap B) = A.$
- c. $(A \setminus B) \cup (B \setminus A) = (A \cup B) \setminus (A \cap B)$ $(A \setminus B) \cup (B \setminus A) = ((A \cup B) \setminus B) \cup ((B \cup A) \setminus A))$ De Morgan $= (A \cup B) \setminus (A \cap B)$
- **d**. $A \cap (B \setminus C) = (A \cap B) \setminus (A \cap C)$ $(A \cap B) \setminus (A \cap C) \stackrel{De Morgan}{=} ((A \cap B) \setminus A) \cup ((A \cap B) \setminus C) = \emptyset \cup ((A \cap B) \setminus C) = (A \cap B) \setminus C = A \cap (B \setminus C)$.
- **e**. $A \cup (B \setminus A) = A \cup B$

 $x \in A \cup (B \setminus A) \leftrightarrow x \in A \text{ hoặc } (x \in B \text{ và } x \notin A) \leftrightarrow x \in A \text{ hoặc } x \in B \leftrightarrow x \in A \cup B$.

f. $A \setminus (A \setminus B) = A \cap B$

 $x \in A \setminus (A \setminus B) \leftrightarrow x \in A \text{ và } x \notin (A \setminus B) \leftrightarrow x \in A \text{ và } x \in B \leftrightarrow x \in A \cap B$.

3. Chứng minh

a. $(A \times B) \cap (B \times A) \neq \emptyset \leftrightarrow A \cap B \neq \emptyset$

 $(A \times B) \cap (B \times A) \neq \emptyset \iff \exists \ x \in A, \exists \ y \in B \colon (x, y) \in A \times B \ \ v\grave{a} \ (x, y) \in B \times A.$

 $(x, y) \in B \times A \rightarrow x \in B, y \in A \rightarrow x \in A \cap B, y \in A \cap B \text{ hay } A \cap B \neq \emptyset.$

b. $(A \times C) \cap (B \times D) = (A \cap B) \times (C \cap D)$

 $(x, y) \in (A \times C) \cap (B \times D) \leftrightarrow x \in A \text{ và } x \in B \text{ dồng thời } y \in C \text{ và } y \in D \leftrightarrow x \in (A \cap B), y \in (C \cap D) \text{ hay } (x, y) \in (A \cap B) \times (C \cap D) \text{ dpcm.}$

4. Với ánh xạ $f: X \to Y$ và A, B $\subset X$. Chứng minh :

a. $f(A \cup B) = f(A) \cup f(B)$

 $y \in f(A \cup B) \rightarrow \exists \ x \in (A \cup B) : f(x) = y$. Mà $x \in (A \cup B) \rightarrow x \in A$ hoặc $x \in B$ kéo theo $f(x) \in f(A)$ hoặc $f(x) \in f(B)$ hay $y \in f(A) \cup f(B)$. Cm tương tự cho chiều ngược lại.

b. $f(A \cap B) \subseteq f(A) \cap f(B)$

 $y \in f(A \cap B) \rightarrow \exists x \in (A \cap B) : f(x) = y$. Mà $x \in (A \cap B) \rightarrow x \in A$ và $x \in B$ kéo theo $f(x) \in f(A)$ và $f(x) \in f(B)$ hay $y \in f(A) \cap f(B)$. Cm tương tự cho chiều ngược lai.

c. $f(A \setminus B) \supset f(A) \setminus f(B)$

 $y \in f(A \setminus B) \to \exists x \in (A \setminus B) : f(x) = y$. Mà $x \in (A \setminus B) \to x \in A$ và $x \notin B$ kéo theo $f(x) \in f(A)$ và $f(x) \notin f(B)$ hay $y \in f(A) \setminus f(B)$. Cm tương tự cho chiều ngược lại.

* Phản ví dụ chứng tỏ không thể có dấu bằng ở b. và c. :

Lấy
$$X = \{-2, -1, 0, 1, 2\}$$
, $A = \{-2, -1, 0\}$, $B = \{0, 1, 2\}$ và $f(x) = |x|$

Ta có $f(A \cap B) = \{0\}$, $f(A) \cap f(B) = \{2, 1, 0\} \cap \{0, 1, 2\} = \{0, 1, 2\}$.

$$f(A \setminus B) = \{2, 1\}, \quad f(A) \setminus f(B) = \emptyset.$$

5. Với ánh xạ $f: X \to Y$ và A, B $\subset Y$. Chứng minh :

a. $f^{-1}(A \cup B) = f^{-1}(A) \cup f^{-1}(B)$

 $x \in f^{-1}(A \cup B) \leftrightarrow f(x) \in A \cup B \leftrightarrow f(x) \in A \text{ hoặc } f(x) \in B \leftrightarrow x \in f^{-1}(A)$ hoặc $x \in f^{-1}(B) \leftrightarrow x \in f^{-1}(A) \cup f^{-1}(B)$.

b.
$$f^{-1}(A \cap B) = f^{-1}(A) \cap f^{-1}(B)$$

 $x \in f^{-1}(A \cap B) \leftrightarrow f(x) \in A \cap B \leftrightarrow f(x) \in A \text{ và } f(x) \in B \leftrightarrow x \in f^{-1}(A) \text{ và } x$ $\in f^{-1}(B) \leftrightarrow x \in f^{-1}(A) \cap f^{-1}(B)$.

c. $f^{-1}(A \setminus B) = f^{-1}(A) \setminus f^{-1}(B)$

 $x \in f^{-1}(A \setminus B) \leftrightarrow f(x) \in A \setminus B \leftrightarrow f(x) \in A \text{ và } f(x) \notin B \leftrightarrow x \in f^{-1}(A) \text{ và } x \notin f^{-1}(B) \leftrightarrow x \in f^{-1}(A) \setminus f^{-1}(B)$.

6. Với $f: X \to Y$ và $g: Y \to Z$. Chứng minh :

- **a.** Mênh đề 2.8
  - f, g là đơn ánh → g∘f là đơn ánh
    ∀ x ≠ x' ∈ X, do f là đơn ánh → f(x) ≠ f(x'). Lại do g là đơn ánh: →
    g(f(x)) ≠ g(f(x')) hay g∘f(x) ≠ g∘f(x') đpcm.
  - f, g là toàn ánh $\rightarrow g \circ f$ là toàn ánh $\forall$ $z \in Z$, do g là toàn ánh $\rightarrow$ $\exists$ $y \in Y$: g(y) = z. Lại do f là toàn ánh: $\rightarrow$ $\exists$ $x \in X$: f(x) = y. Vây $\exists$ $x \in X$ để g(f(x)) = z hay $g \circ f(x) = z$ đợcm.
  - f, g là song ánh → g∘f là song ánh
    Theo định nghĩa, ánh xạ h là song ánh nếu nó vừa là đơn ánh, vừa là toàn ánh. Nên điều phải chứng minh ở đây là hệ quả của 2 điều vừa chứng minh ở trên.

b. Mênh đề 2.9

- Nếu gof là đơn ánh thì f là đơn ánh.

Giả sử f không phải là đơn ánh $\rightarrow \exists x \neq x' : f(x) = f(x') \rightarrow g(f(x)) = g(f(x'))$ hay $g \circ f(x) = g \circ f(x') \rightarrow g \circ f$ không phải là đơn ánh, trái giả thiết. Vậy thì f phải là đơn ánh.

- Nếu $g \circ f$ là toàn ánh thì g là toàn ánh.

Giả sử g không phải là toàn ánh $\to \exists z \in Z$ mà $z \neq g(y)$, $\forall y \in Y \to \exists z \in Z$ mà $z \neq g(f(x))$, $\forall x \in X$ hay $\exists z \in Z$: $z \neq g \circ f(x)$, $\forall x \in X$ nghĩa là $g \circ f$ không phải là toàn ánh, trái giả thiết. Vậy g phải là toàn ánh.

7. Với $f: \mathbb{R} \to \mathbb{R}$ xác định bởi $f(x) = x^2 - 3x + 2$. Hỏi f có phải là một đơn ánh? Toàn ánh? Tìm $f(\mathbb{R})$, f(0), $f^{-1}(0)$, f([0, 5]), $f^{-1}([0, 5])$.

Dễ thấy $x^2 - 3x + 2 = 0$ có nghiệm là 1 và $2 \rightarrow f(1) = f(2) = 0$. f không phải là đơn ánh. f cũng không phải là toàn ánh. Các câu hỏi còn lại là dễ.

8. A là tập hợp đúng n phần tử. Chứng minh rằng số lượng các tập hợp con của A có đúng 2ⁿ phần tử.

Chú ý công thức khai triển nhị thức Niu tơn: $(1+1)^n$.

12. Lập bảng cộng và bảng nhân của vành $\mathbb{Z}_n$ với n=12 và n=15. Tìm các phần tử khả nghịch đối với phép nhân trong hai vành đó.

Lời giải đối với n = 12 (n = 15 - làm tương tự)

0 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 1 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 2 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 0 3 3 4 5 6 7 8 9 10 11 0 1 4 4 5 6 7 8 9 10 11 0 1 2 5 5 6 7 8 9 10 11 0 1 2 3 6 6 7 8 9 10 11 0 1 2 3 4 5 8 8 9 10 11 0 1 2 3 4 5 6 7	2018			`			,118 (4)						
1 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 2 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 0 3 3 4 5 6 7 8 9 10 11 0 1 2 4 4 5 6 7 8 9 10 11 0 1 2 5 5 6 7 8 9 10 11 0 1 2 3 6 6 7 8 9 10 11 0 1 2 3 4 5 8 8 9 10 11 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 9 10 11 0 1 2 3 4 5 6	+	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 0 3 3 4 5 6 7 8 9 10 11 0 1 4 4 5 6 7 8 9 10 11 0 1 2 5 5 6 7 8 9 10 11 0 1 2 3 6 6 7 8 9 10 11 0 1 2 3 4 7 7 8 9 10 11 0 1 2 3 4 5 8 8 9 10 11 0 1 2 3 4 5 6 7 10 10 11 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 11 11 0 1 2 3 4 5 6 7 8	0	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
3 3 4 5 6 7 8 9 10 11 0 1 4 4 5 6 7 8 9 10 11 0 1 2 5 5 6 7 8 9 10 11 0 1 2 3 4 7 7 8 9 10 11 0 1 2 3 4 5 8 8 9 10 11 0 1 2 3 4 5 6 9 9 10 11 0 1 2 3 4 5 6 7 10 10 11 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 11 11 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	0
4 4 5 6 7 8 9 10 11 0 1 2 5 5 6 7 8 9 10 11 0 1 2 3 6 6 7 8 9 10 11 0 1 2 3 4 5 7 7 8 9 10 11 0 1 2 3 4 5 6 9 9 10 11 0 1 2 3 4 5 6 7 10 10 11 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 11 11 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 x 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 x 0 1 2 3 4 5 6 7	2	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	0	1
5 5 6 7 8 9 10 11 0 1 2 3 6 6 7 8 9 10 11 0 1 2 3 4 7 7 8 9 10 11 0 1 2 3 4 5 8 8 9 10 11 0 1 2 3 4 5 6 7 9 9 10 11 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 10 11 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 11 11 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 2 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9	3	3	4	5	6	7	8	9	10	11	0	1	2
6 6 7 8 9 10 11 0 1 2 3 4 7 7 8 9 10 11 0 1 2 3 4 5 8 8 9 10 11 0 1 2 3 4 5 6 7 9 9 10 11 0 1 2 3 4 5 6 7 8 10 10 11 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 11 11 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 2 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 2 0 2 4 6 8 10 0 2 4 6	4	4	5	6	7	8	9	10	11	0	1	2	3
7 7 8 9 10 11 0 1 2 3 4 5 8 8 9 10 11 0 1 2 3 4 5 6 9 9 10 11 0 1 2 3 4 5 6 7 8 10 10 11 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 11 11 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 <	5	5	6	7	8	9	10	11	0	1	2	3	4
8 8 9 10 11 0 1 2 3 4 5 6 9 9 10 11 0 1 2 3 4 5 6 7 10 10 11 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 11 11 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 0 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 0 <th>6</th> <th>6</th> <th>7</th> <th>8</th> <th>9</th> <th>10</th> <th>11</th> <th>0</th> <th>1</th> <th>2</th> <th>3</th> <th>4</th> <th>5</th>	6	6	7	8	9	10	11	0	1	2	3	4	5
9 9 10 11 0 1 2 3 4 5 6 7 10 10 11 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 11 11 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 x 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 2 0 2 4 6 8 10 0 2 4 6 8 3 0 3 6 9 0 3 6 9 0 3 6 <t< th=""><th>7</th><th>7</th><th>8</th><th>9</th><th>10</th><th>11</th><th>0</th><th>1</th><th>2</th><th>3</th><th>4</th><th>5</th><th>6</th></t<>	7	7	8	9	10	11	0	1	2	3	4	5	6
10 10 11 0 1 2 3 4 5 6 7 8 11 11 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 X 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 0 </th <th>8</th> <th>8</th> <th>9</th> <th>10</th> <th>11</th> <th>0</th> <th>1</th> <th>2</th> <th>3</th> <th>4</th> <th>5</th> <th>6</th> <th>7</th>	8	8	9	10	11	0	1	2	3	4	5	6	7
11 11 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 X 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 2 0 2 4 6 8 10 0 2 4 6 8 3 0 3 6 9 0 3 6 9 0 3 6 4 0 4 8 0 4 8 0 4 8 0 4 5 0 5 10 3 8 1 6 11 4 9 2 6 0 6 0 6<	9	9	10	11	0	1	2	3	4	5	6	7	8
X 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 0	10	10	11	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0 0	11	11	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
0 0		l _	l .	_	l _	_	_	_	l _	_	l _		
1 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 2 0 2 4 6 8 10 0 2 4 6 8 3 0 3 6 9 0 3 6 9 0 3 6 4 0 4 8 0 4 8 0 4 8 0 4 5 0 5 10 3 8 1 6 11 4 9 2 6 0 6 0 6 0 6 2 3 4 7 0 7 2 9 4 11 6 1 8 3 10 8 0 8 4 0 8 4 2 8 4 0 8 9 0 9 6 3 </th <th>X</th> <th>0</th> <th>1</th> <th>2</th> <th>3</th> <th>4</th> <th>5</th> <th>6</th> <th>7</th> <th>8</th> <th>9</th> <th>10</th> <th>11</th>	X	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2 0 2 4 6 8 10 0 2 4 6 8 3 0 3 6 9 0 3 6 9 0 3 6 4 0 4 8 0 4 8 0 4 8 0 4 5 0 5 10 3 8 1 6 11 4 9 2 6 0 6 0 6 0 6 2 3 4 7 0 7 2 9 4 11 6 1 8 3 10 8 0 8 4 0 8 4 2 8 4 0 8 9 0 9 6 3 0 9 3 3 0 9 6 10 0 10 8 6 4 2 4 10 8 6 4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3 0 3 6 9 0 3 6 9 0 3 6 4 0 4 8 0 4 8 0 4 8 0 4 5 0 5 10 3 8 1 6 11 4 9 2 6 0 6 0 6 0 6 2 3 4 7 0 7 2 9 4 11 6 1 8 3 10 8 0 8 4 0 8 4 2 8 4 0 8 9 0 9 6 3 0 9 3 3 0 9 6 10 0 10 8 6 4 2 4 10 8 6 4	1	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
4 0 4 8 0 4 8 0 4 8 0 4 5 0 5 10 3 8 1 6 11 4 9 2 6 0 6 0 6 0 6 2 3 4 7 0 7 2 9 4 11 6 1 8 3 10 8 0 8 4 0 8 4 2 8 4 0 8 9 0 9 6 3 0 9 3 3 0 9 6 10 0 10 8 6 4 2 4 10 8 6 4	2	0						V					
5 0 5 10 3 8 1 6 11 4 9 2 6 0 6 0 6 0 6 2 3 4 7 0 7 2 9 4 11 6 1 8 3 10 8 0 8 4 0 8 4 2 8 4 0 8 9 0 9 6 3 0 9 3 3 0 9 6 10 0 10 8 6 4 2 4 10 8 6 4		U	2	4	6	8	10		2				10
6 0 6 0 6 0 6 2 3 4 7 0 7 2 9 4 11 6 1 8 3 10 8 0 8 4 0 8 4 2 8 4 0 8 9 0 9 6 3 0 9 3 3 0 9 6 10 0 10 8 6 4 2 4 10 8 6 4	3							0		4	6	8	10 9
7 0 7 2 9 4 11 6 1 8 3 10 8 0 8 4 0 8 4 2 8 4 0 8 9 0 9 6 3 0 9 3 3 0 9 6 10 0 10 8 6 4 2 4 10 8 6 4		0	3	6	9	0	3	0 6	9	4	6	8 6	
8 0 8 4 0 8 4 2 8 4 0 8 9 0 9 6 3 0 9 3 3 0 9 6 10 0 10 8 6 4 2 4 10 8 6 4	4	0	3 4	6 8	9	0 4	3 8	0 6 0	9 4	4 0 8	6 3 0	8 6 4	9
9 0 9 6 3 0 9 3 3 0 9 6 10 0 10 8 6 4 2 4 10 8 6 4	4 5	0 0 0	3 4 5	6 8 10	9 0 3	0 4 8	3 8 1	0 6 0 6	9 4 11	4 0 8 4	6 3 0 9	8 6 4 2	9 8
10 0 10 8 6 4 2 4 10 8 6 4	4 5 6	0 0 0 0	3 4 5 6	6 8 10 0	9 0 3 6	0 4 8 0	3 8 1 6	0 6 0 6	9 4 11 6	4 0 8 4 2	6 3 0 9 3	8 6 4 2 4	9 8 7
	4 5 6 7	0 0 0 0	3 4 5 6 7	6 8 10 0	9 0 3 6 9	0 4 8 0 4	3 8 1 6	0 6 0 6 0	9 4 11 6 1	4 0 8 4 2 8	6 3 0 9 3	8 6 4 2 4 10	9 8 7 5
11 0 11 10 9 8 7 5 5 4 3 2	4 5 6 7 8	0 0 0 0 0	3 4 5 6 7 8	6 8 10 0 2 4	9 0 3 6 9	0 4 8 0 4 8	3 8 1 6 11 4	0 6 0 6 0 6 2	9 4 11 6 1 8	4 0 8 4 2 8 4	6 3 0 9 3 3	8 6 4 2 4 10 8	9 8 7 5 5
	4 5 6 7 8 9	0 0 0 0 0 0	3 4 5 6 7 8 9	6 8 10 0 2 4 6	9 0 3 6 9 0 3	0 4 8 0 4 8	3 8 1 6 11 4 9	0 6 0 6 0 6 2 3	9 4 11 6 1 8 3	4 0 8 4 2 8 4 0	6 3 0 9 3 3 0	8 6 4 2 4 10 8 6	9 8 7 5 5 4

Các phần tử khả nghịch đối với phép nhân là: 1, 5, 7, 11, nghịch đảo của chúng là chính chúng.

17. Chứng minh tập hợp $\mathbb{Q}(\sqrt{2}) = \{ a + b\sqrt{2} \mid a, b \in \mathbb{Q} \}$ lập nên 1 trường với phép toán cộng và nhân thông thường.

Trước hết ta làm rõ các phép toán cộng và nhân trong $\mathbb{Q}(\sqrt{2})$.

- Phép cộng: $(a + b\sqrt{2}) + (a' + b'\sqrt{2})$ là $c + d\sqrt{2}$ với c = (a+a'), d = (b+b')
- Phép nhân: $(a+b\sqrt{2})$. $(a'+b'\sqrt{2})$ là $x+y\sqrt{2}$ Với x=aa'+2bb' y=ab'+a'b

Từ đó dễ kiểm tra được: phép cộng có tính kết hợp, giao hoán, phần tử không là:

$$0 = 0 + 0\sqrt{2}$$

Cũng dễ kiểm tra được phép nhân có tính giao hoán, kết hợp, phân phối về hai phía đối với phép cộng. Phần từ đơn vị là $1 = 1 + 0\sqrt{2}$.

Tìm phần tử nghịch đảo của $a + b\sqrt{2} \neq 0$ (với a, b không đồng thời bằng 0). Theo định nghĩa, nó là $(a' + b'\sqrt{2})$ thỏa mãn $(a + b\sqrt{2})$. $(a' + b'\sqrt{2}) = 1 + 0\sqrt{2} \rightarrow$

$$aa' + 2bb' = 1$$
  $va ab' + a'b = 0$.

- Nếu $a \neq 0$, ta có b' = -a'b / $a \rightarrow aa' + 2b(-a'b/a) = 1 \rightarrow a' (a 2b^2/a) = 1 \rightarrow a' = a/(a^2-2b^2) \rightarrow b' = -b//(a^2-2b^2)$ (chú ý: vì a, $b \in \mathbb{Q}$ nên $a^2 2b^2 \neq 0$).
- Nếu a = 0 thì $b \neq 0 \rightarrow a' = 0 \rightarrow b' = 1/(2b)$

Gộp lại ta có nghịch đảo của $a + b\sqrt{2}$ là $a/(a^2-2b^2) + [-b/(a^2-2b^2)]\sqrt{2}$.

18. Chứng minh rằng nếu số phức $z \notin \mathbb{R}$ thì trường các phần tử dang:

$$\mathbf{R}(z) = \{ a + bz \mid a, b \in \mathbb{R} \} \text{ trùng với trường số phức } \mathbb{C}.$$

Hiển nhiên mỗi phần tử a+bz với $a,b\in\mathbb{R}$ là một số phức $\to \mathbf{R}$ (z) $\subset \mathbb{C}$ (1) Ngược lại, giả sử z=x+iy, ($y\ne 0$). $\forall \ z'=x'+iy'\in\mathbb{C}$. Gọi a, b là các số thực thỏa mãn $z'=a+bz=a+b(x+iy)=a+bx+iby \to a+bx=x'$, $y'=by \to b=y'/y$, a=x'-bx=x'-xy'/y=(x'y-xy')/y.

Tóm lại,
$$\forall$$
  $z' = x' + iy' \in \mathbb{C}$ ta có $z' = (x'y - xy') / y + (y'/y) z $\rightarrow$ $z' \in \mathbb{R}$ (z). Vậy $\mathbb{C} \subset \mathbb{R}$ (z) (2). Từ (1) và (2) suy ra $\mathbb{R}$ (z) $= \mathbb{C}$.$

- 22. 23. Sinh viên tự làm vì dễ.
- 30. Sinh viên tự làm, gợi ý sử dụng biểu diễn dạng lượng giác của số phức.
- **31**. Sinh viên tự làm, gợi ý sử dụng biểu diễn dạng lượng giác của số phức. Các căn bậc n của 1 số phức là các điểm tại các đỉnh của 1 đa giác đều n cạnh. Giả sử tổng các căn bậc n của 1 số phức là một véc tơ từ tâm đến 1 điểm S nào đó. Véc tơ này là không đổi khi ta quay cả hệ đi 1 góc 360° /n. Điều này chỉ xảy ra khi véc tơ tổng = θ .
- **32**. Phân tích các đa thức sau đây thành các nhân tử bất khả quy trên $\mathbb{R}[X]$ và $\mathbb{C}[X]$.

a.
$$X^3 + 3X^2 + 5X + 3$$

b.
$$X^3 - X^2 - X - 2$$

Sinh viên tự làm. Gợi ý: Dễ nhận thấy các đa thức trên có 1 nghiệm thực. Vậy, chúng có thể phân tích thành $(x-x_0)(ax^2+bx+c)$. Nếu biệt thức của ax^2+bx+c âm thì phân tích trên là phân tích bất khả quy trên R[X]. Trên C, các đa thức trên luôn có đủ 3 nghiệm, nên sẽ phân tích được thành dạng $(x-x_0)(x-z_1)(x-z_2)$.